

Examen VMBO-GL en TL

2014

tijdvak 1
woensdag 21 mei
9.00 - 11.00 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 45 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 64 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

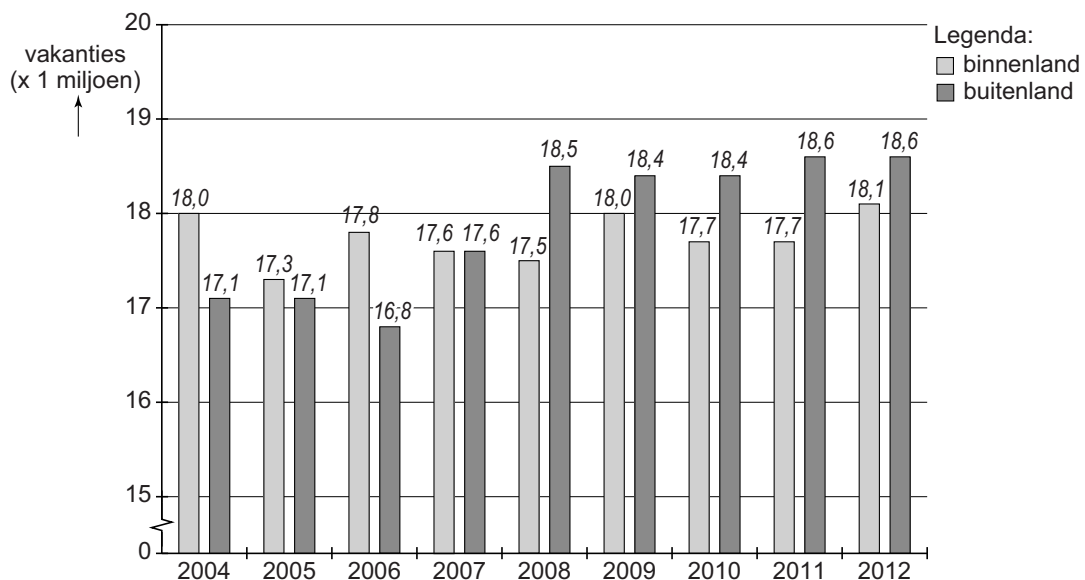
Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

bron 1

Aantal vakanties van Nederlanders in binnenland en buitenland, 2004-2012

- 1p 1 Welke bewering over bron 1 is juist?
- A Tussen 2004 en 2012 worden er elk jaar meer dan 18 miljoen binnenlandse vakanties gehouden.
 - B In 2007 gingen Nederlanders het minst op vakantie.
 - C Na 2007 worden er meer buitenlandse vakanties gehouden dan binnenlandse vakanties.
 - D Vanaf 2009 daalt het aantal buitenlandse vakanties.

bron 2
Reisbureau

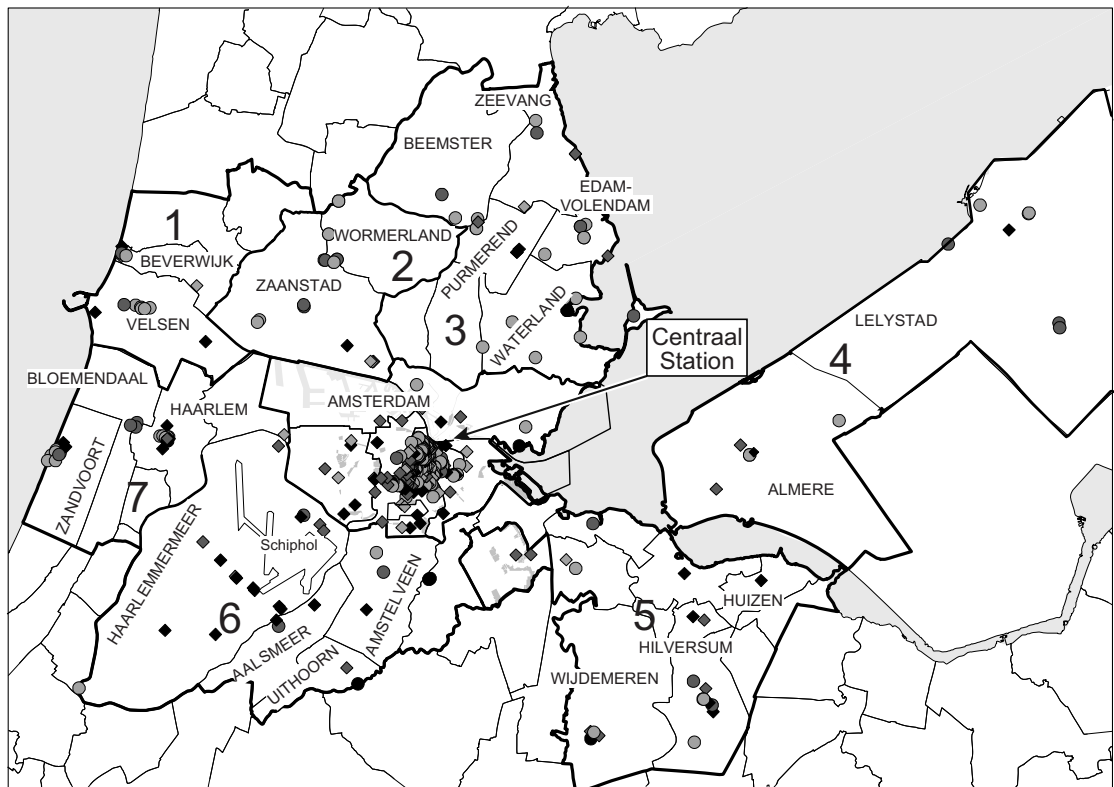
bron 3
Toekomst reisbureau 2015

De komende jaren zullen er veel reisbureaus uit het straatbeeld verdwijnen. In 2008 waren er nog ongeveer 2900 reisbureaus in Nederland, in 2015 zullen dat er naar verwachting nog maar ongeveer 1300 zijn.

- 1p 2 Bekijk bron 2 en lees bron 3.
→ Geef de voornaamste reden waarom veel reisbureaus uit het straatbeeld verdwijnen.

bron 4

Spreading hotels in Amsterdam en omgeving

Legenda:

Subregio's binnen de Metropool (excl. Amsterdam)

- 1 IJmond
- 2 Zaanstreek
- 3 Waterland
- 4 Flevoland
- 5 Het Gooi en Vechtstreek
- 6 Amstel-Meerlanden
- 7 agglomeratie Haarlem

hotels juli 2011

- ◆ 4-5 sterren en meer dan 50 bedden
- 4-5 sterren en 50 of minder bedden
- ◇ 3 sterren en meer dan 50 bedden
- 3 sterren en 50 of minder bedden
- ◇ 0-2 sterren en meer dan 50 bedden
- 0-2 sterren en 50 of minder bedden

- 1p 3 Zie bron 4.
In Amsterdam vinden we de grootste concentratie hotels in het centrum.
→ Geef een reden waarom in het centrum de grootste concentratie hotels is.
- 1p 4 In gebied 6 uit bron 4 is de verblijfsduur in hotels gemiddeld korter dan in het centrum van Amsterdam.
→ Geef hiervan de oorzaak. Ga in de beantwoording uit van gebied 6.

bron 5
Duitsland

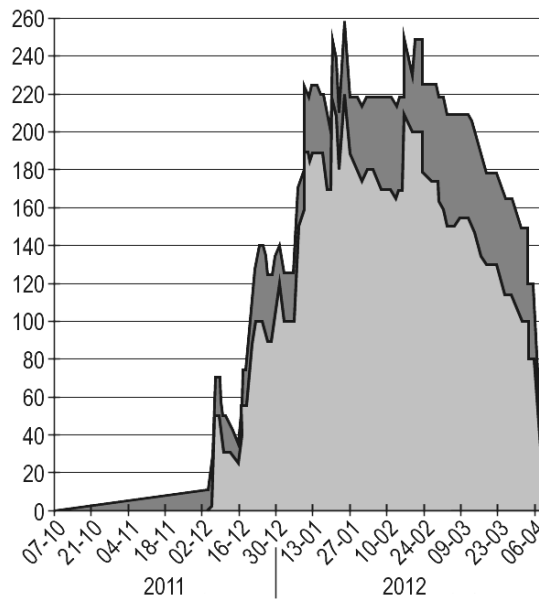

- 1p 5 Er gaan steeds meer Nederlandse wintersporters naar Duitsland. Het Sauerland en het Zwarte Woud zijn belangrijke wintersportgebieden in Duitsland. Als wintersportgebied bieden ze nagenoeg hetzelfde. Toch trekt het Sauerland meer Nederlandse toeristen dan het Zwarte Woud.
- Geef met behulp van de kaart uit bron 5 de oorzaak van het verschil in het aantal Nederlandse bezoekers tussen het Sauerland en het Zwarte Woud.

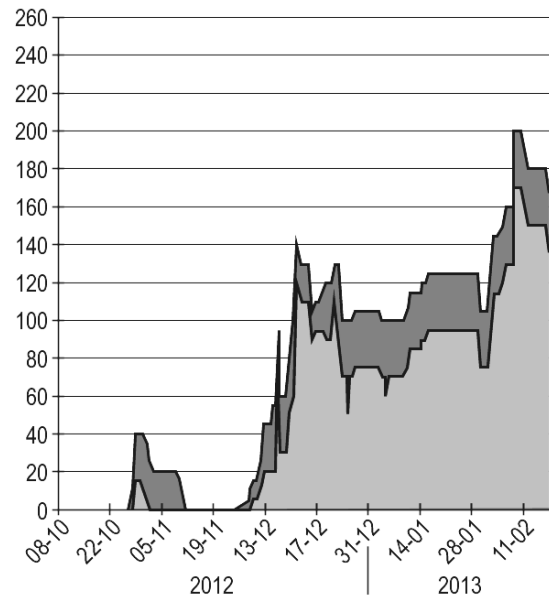
bron 6

Sneeuwhoogte Berwang in Tirol

Sneeuwhoogte (cm) in seizoen 2011 - 2012

Sneeuwhoogte (cm) in seizoen 2012 - 2013

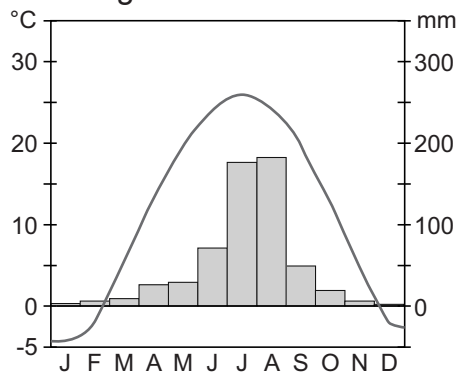
Legenda:

- sneeuwhoogte berg (1700 m)
- sneeuwhoogte dal (1342 m)

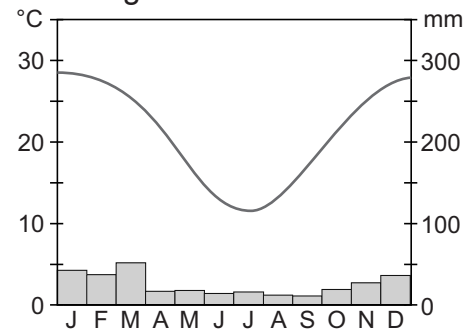
- 1p 6 Je ziet in bron 6 dat in Berwang (Tirol) het verschil in sneeuwhoogte tussen het dal en de bergen, waar de pistes liggen, niet groot is. In veel andere wintersportplaatsen is dat verschil veel groter.
→ Noem de oorzaak van het relatief kleine verschil in sneeuwhoogte tussen het dal en de bergen rondom Berwang.

bron 7
Drie klimaatgrafieken

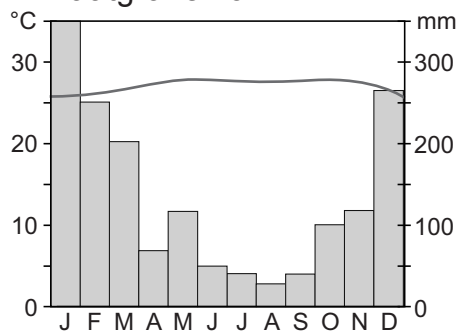
klimaatgrafiek 1

klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

- 2p 7 De familie Vermeulen maakt vanuit Amsterdam een wereldreis met als eerste vakantiebestemming Bali (Indonesië). Van daaruit vliegen ze naar het binnenland van Australië. Ze sluiten hun wereldreis af met een bezoek aan Beijing (China).
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de klimaatgrafieken uit bron 7 over op het antwoordblad en geef aan welke bestemming erbij hoort.
Kies uit: Bali (Indonesië), Australië, Beijing (China).
- 1p 8 De familie Vermeulen wil in januari Australië bezoeken. In welk seizoen en op welk halfrond komen zij aan?
A tijdens de winter op het noordelijk halfrond
B tijdens de winter op het oostelijk halfrond
C tijdens de zomer op het westelijk halfrond
D tijdens de zomer op het zuidelijk halfrond

bron 8

Vakantiebestemmingen

Bestemming P Vanuit de hele wereld reizen mensen naar Alaska om beren te zien. Wanneer u dit prachtige stukje van de wereld bezoekt wordt u geheel ondergedompeld in de stilte en zuiverheid van Alaska.	Bestemming Q De perfecte rondreis voor een uitgebreide en gevarieerde kennismaking met Thailand en de wereldstad Bangkok, waarna u een rondreis maakt.
Bestemming R In de noordelijke gedeelten van het prachtige Costa Rica hebben boerengemeenschappen de handen ineengeslagen en een aanbod van kleinschalig toerisme op het platteland uitgewerkt. Natuurbehoud staat voorop.	Bestemming S Deze zeven weken lange expeditie bestaat uit bergwandelingen in het Mount Everestgebied in Nepal om aan de hoogte te wennen en de beklimming van de Cho Oyu. Dit is één van de hoogste bergen op aarde.

bron 9

Foto's van vier vakantiebestemmingen

foto 1

foto 2

foto 3

foto 4

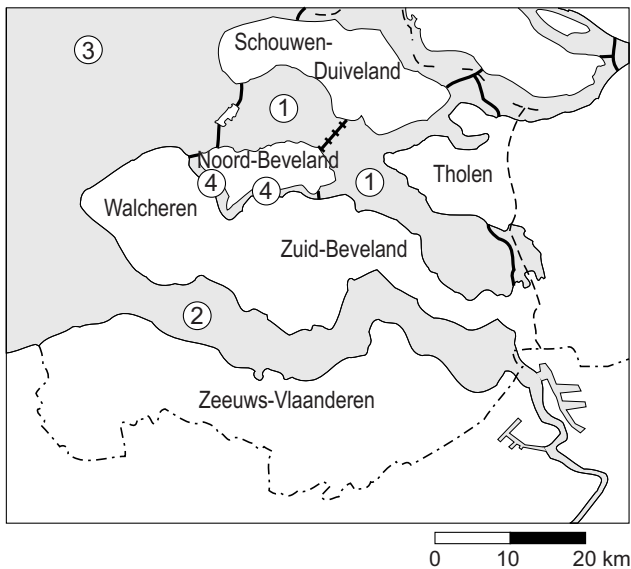

2p 9 De foto's in bron 9 zijn gemaakt op de bestemmingen die in bron 8 beschreven worden.

→ Neem de letters P, Q, R en S van de bestemmingen uit bron 8 over op het antwoordblad en zet het cijfer van de bijbehorende foto uit bron 9 erachter.

bron 10
Zeeland vakantieland

Veel Nederlanders brachten vorig jaar hun vakantie in het Zeeuwse deltagebied door. Het gebied is geliefd bij mensen die van strandvakanties houden, maar ook bij watersporters en bij dagtoeristen die van leuke oude steden houden.

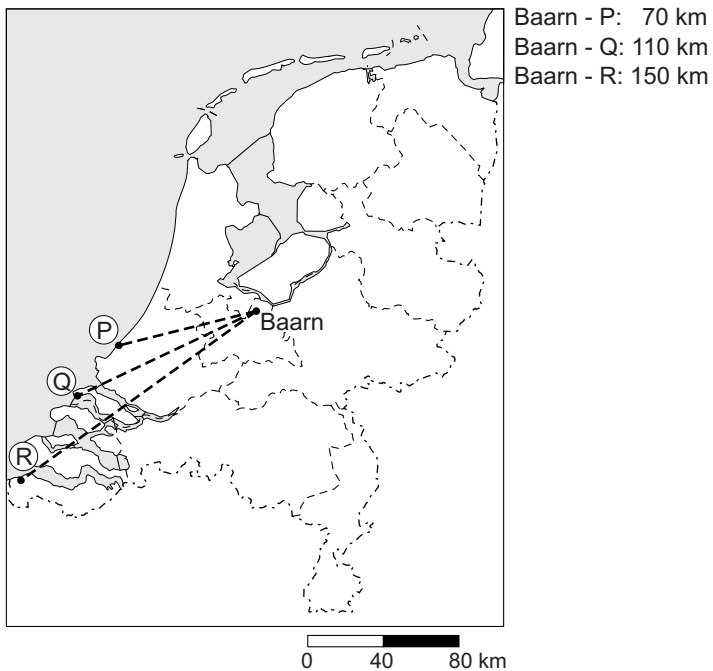

1p 10 Achter welke letter staan de juiste namen van de wateren 1, 2, 3 en 4 uit bron 10?

	1	2	3	4
A	Noordzee	Westerschelde	Waddenzee	Grevelingen
B	Oosterschelde	Veerse Meer	Noordzee	Grevelingen
C	Oosterschelde	Westerschelde	Noordzee	Veerse Meer
D	Westerschelde	Oosterschelde	Waddenzee	Veerse Meer

bron 11

Van Baarn naar Port Zélande

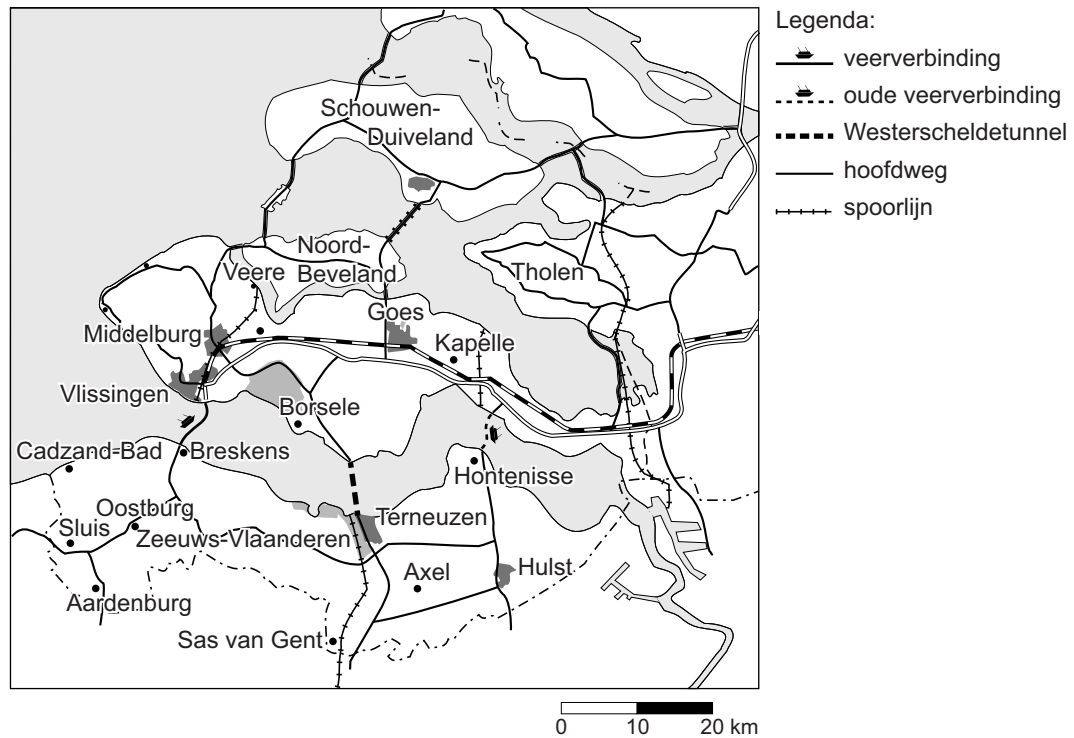

- 1p 11 Een gezin wil de herfstvakantie in Port Zélande doorbrengen. Het gezin woont in Baarn en reist met de auto naar Port Zélande. In bron 11 zijn drie plaatsen aangegeven met de letters P, Q en R. E n ervan is Port Zélande. Op de kaart staat ook informatie over de afstand vanuit Baarn. Achter welke letter staat de juiste ligging van Port Zélande met de juiste soort afstand?

	Port Zélande ligt bij	soort afstand
A	P	absolute
B	P	relatieve
C	Q	absolute
D	Q	relatieve
E	R	absolute
F	R	relatieve

bron 12

Naar Cadzand-Bad, vroeger en nu

Als je vroeger op vakantie ging naar het strand van Cadzand-Bad in Zeeuws-Vlaanderen, kon je op twee plaatsen met de veerboot de Westerschelde oversteken: van Vlissingen naar Breskens en van Kruijningen naar Perkpolder. Je kon ook omrijden via Antwerpen. Door de nieuwe Westerscheldetunnel, die in 2003 werd geopend, gaat het autoverkeer nu niet meer via de veerboten. Langzaam verkeer (voetgangers, (brom)fietsers en landbouwvoertuigen) mag niet door de tunnel. Dit verkeer kan met de veerboot tussen Vlissingen en Breskens. De afvaarten van de veerboot sluiten aan op de aankomst- en vertrektijden van treinen en bussen. Deze overtocht duurt ongeveer 25 minuten. De veerverbinding tussen Kruijningen en Perkpolder (op het kaartje aangegeven als oude veerverbinding) is opgeheven.

- 2p 12 Naar aanleiding van bron 12 worden drie uitspraken gedaan.
- Uitspraak 1: Toeristen die vanuit de Rotterdam naar Cadzand-Bad in Zeeuws-Vlaanderen reizen met een eigen auto zijn daar nu gemiddeld sneller dan vóór 2003.
- Uitspraak 2: Een dagje op de fiets heen en weer van Goes naar Hulst is tegenwoordig vrijwel uitgesloten.
- Uitspraak 3: Als je in Vlissingen woont en in Cadzand-Bad werkt en met de auto naar je werk gaat, dan maak je nu minder autokilometers voor woon-werkverkeer dan voordat de tunnel er was.
- Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 13

Vakanties van Nederlanders in Zeeland, weergegeven per regio

Regio	Schouwen-Duiveland	Walcheren	Noord- en Zuid-Beveland en Tholen	Zeeuws-Vlaanderen
Aantal vakanties (x 1000)	494	388	189	200
Aantal overnachtingen (x 1000)	2.965	2.484	1.024	1.161
Gemiddelde verblijfsduur (dagen)	6,0	6,4	5,4	5,6

- 2p **13** Zeeland is verdeeld in vier toeristische regio's, zoals te zien in bron 13. Hier staan vier uitspraken naar aanleiding van bron 13.
- Uitspraak 1: Je kunt met behulp van bron 13 het totaal aantal overnachtingen van Nederlanders in Zeeland berekenen.
- Uitspraak 2: Walcheren heeft de meeste overnachtingen van Nederlanders in Zeeland.
- Uitspraak 3: De gemiddelde verblijfsduur, zoals aangegeven in bron 13, is een korte vakantie.
- Uitspraak 4: Het totaal aantal overnachtingen door toeristen in Zeeland is hoger dan in bron 13 is aangegeven.
- Neem de cijfers 1, 2, 3 en 4 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 14

Aantal buitenlandse vakanties (x 1000) van Nederlanders naar vervoermiddel

	2006	2007	2008	2009	2010
1 ...	9.250	9.480	9.740	10.140	10.030
2 ...	5.390	5.740	6.360	5.980	6.270
3 bus / touringcar	910	980	960	900	770
4 ...	560	640	730	680	660
5 overig (zoals de fiets)	650	700	680	710	690
Totaal aantal buitenlandse vakanties	16.760	17.540	18.470	18.410	18.420

- 2p **14** In bron 14 ontbreken in de tabel enkele vervoermiddelen.
- Neem de cijfers 1, 2 en 4 uit bron 14 over op het antwoordblad en zet het juiste vervoermiddel erachter.

bron 15

Nederlanders op vakantie naar het buitenland in 2009

Bestemming	Vakanties (x 1000)	Aantal vakanties (x 1 miljoen) naar accommodatievorm	
1 ...	3.330	hotel, motel	7,3
2 ...	2.950	bungalow	3,1
3 ...	1.970	camping	3,0
4 Spanje	1.770	appartement	2,0
5 Oostenrijk	1.180	overig	3,1
6 Italië	990		
7 Turkije	820		
8 Groot-Brittannië	800		
9 Griekenland	590		
10 de Verenigde Staten	370		

- 1p **15** In bron 15 zijn de drie populairste vakantie landen van Nederlanders niet ingevuld.

Achter welke letter staan de juiste landen onder het juiste cijfer?

	1	2	3
A	België	Frankrijk	Duitsland
B	Duitsland	Frankrijk	België
C	Duitsland	Frankrijk	Kroatië
D	Frankrijk	Duitsland	Egypte
E	Frankrijk	Duitsland	Zwitserland
F	Noorwegen	Frankrijk	Duitsland

- 1p **16** Nederlanders die naar de Verenigde Staten gaan kiezen het meest voor overnachting in een hotel of motel.

→ Geef hiervoor een argument.

- 1p **17** Vanaf 2008 groeit het aantal buitenlandse vakanties van Nederlanders minder dan daarvoor.

→ Waardoor wordt de groei in het aantal buitenlandse vakanties afgeremd?

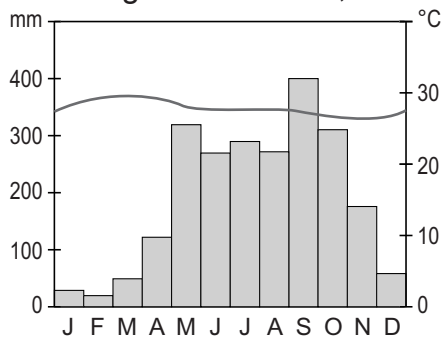
bron 16

Klimaatinformatie Zuid-Thailand

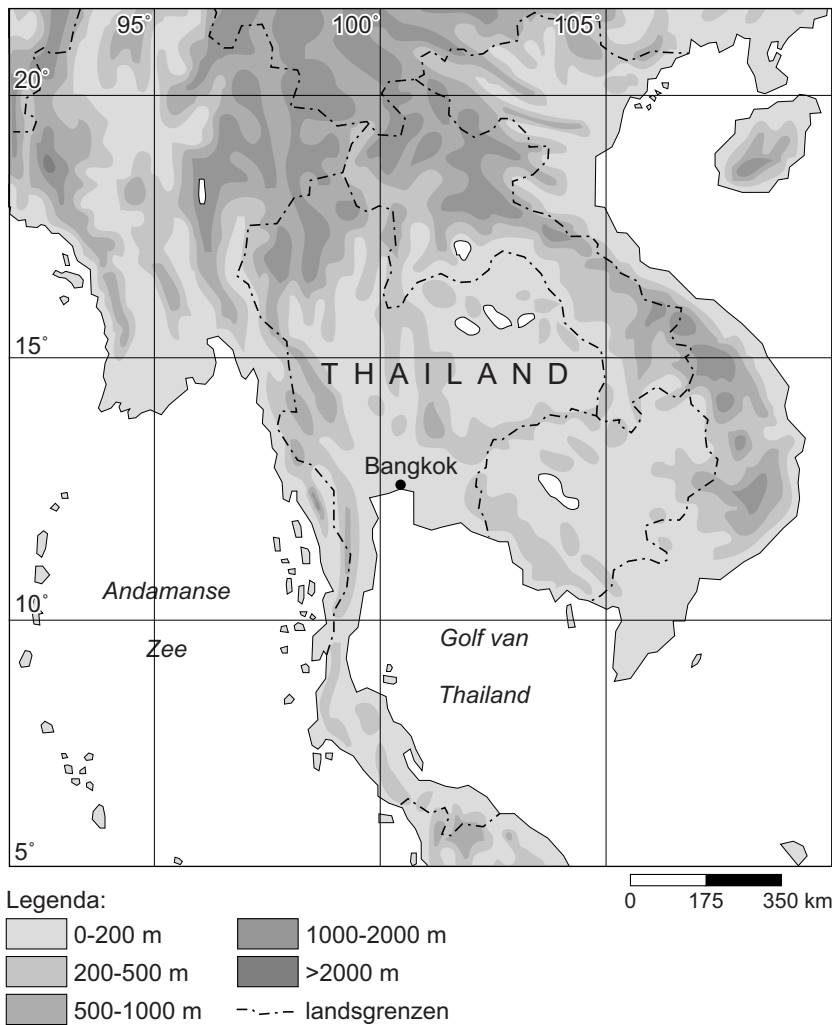
De **zuidelijke regio** van Thailand heeft eigenlijk maar twee seizoenen: het 'regenachtige' en het 'droge' seizoen. Van koud weer kun je niet echt spreken in het zuiden. Van eind november tot april of mei is er een heerlijke zon, zonder ondraaglijke hitte.

bron 17

Klimaatgrafiek Phuket, Thailand

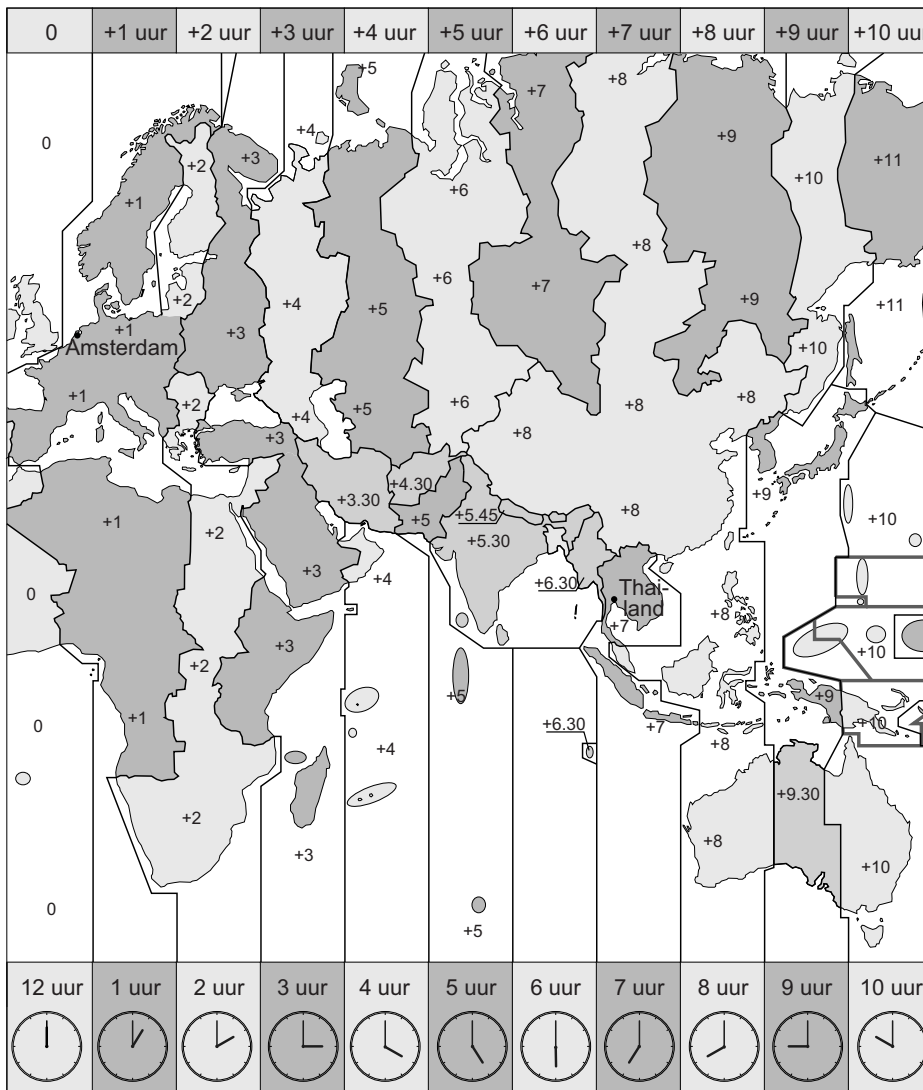
- 1p 18 Thailand heeft een ander klimaat dan Nederland. In Nederland is de gemiddelde temperatuur in de warmste maand 18 graden Celsius en in de koudste maand 3 graden Celsius. De gemiddelde hoeveelheid neerslag in Nederland is bijna 800 millimeter. Phuket ligt in het zuiden van Thailand. De klimaatgegevens van Phuket zie je in bron 17.
- Geef met behulp van bron 17 een voorbeeld van subjectieve informatie uit bron 16.

bron 18**De ligging van Bangkok in Thailand**

- 2p **19** Beschrijf de ligging van Bangkok in Thailand met behulp van bron 18.
Doe het zo: Neem de cijfers 1, 2 en 3 uit onderstaand schema over op het antwoordblad en zet het antwoord erachter.

1. Werelddeel:	... (geef aan in welk werelddeel Thailand ligt)
2. Breedte:	... (geef de breedteligging van Bangkok)
3. Lengte:	... (geef de lengteligging van Bangkok)

bron 19
Tijdzones

1p 20

Gebruik bron 19.

Als je vanuit Nederland op vakantie gaat naar Thailand, dan moet je rekening houden met het tijdsverschil.

Achter welke letter staan de juiste woorden die ingevuld moeten worden?

	Als je vanuit Nederland naar Thailand vliegt, dan vlieg je naar het	Door het tijdsverschil is het in Thailand vroeger / later dan in Nederland	Het tijdsverschil tussen Nederland en Thailand is
A	oosten	later	7 uur
B	oosten	vroeger	7 uur
C	oosten	later	6 uur
D	westen	later	7 uur
E	westen	vroeger	6 uur
F	westen	later	6 uur

bron 20

Naar Marokko

Achtdaagse rondreis Marokko

Je kunt Marrakech combineren met een overnachting in de Saharawoestijn. Slenter in Marrakech door de overdekte markten met smalle straten langs bijzonder kleurrijke winkeltjes. Met een huurauto rijd je door het ruige Atlasgebergte naar het binnenland met onderweg kilometerslange groene palmoases. Als een heuse woestijnbewoner slof je met een kameel naar je tentenkamp voor een overnachting in de Sahara en je maakt kennis met de lokale bevolking.

Overnachten in een familiehotel gebouwd in Arabische stijl of in een tentenkamp in de woestijn? Het kan allemaal! Je zult niet veel andere Nederlanders tegenkomen. Marokko is ruim tien keer zo groot als Nederland en er wonen maar twee keer zoveel mensen.

- 1p 21 Welke kenmerken passen het beste bij de in bron 20 beschreven vakantie naar Marokko als je let op de vakantieduur, de schaal en de activiteiten?

	vakantieduur	schaal	activiteiten
A	kort	kleinschalig	passief/cultuur
B	kort	massatoerisme	actief/natuur
C	kort	kleinschalig	passief/natuur
D	lang	massatoerisme	actief/cultuur
E	lang	kleinschalig	natuur/cultuur
F	lang	massatoerisme	natuur/sportief

- 2p 22 Toerisme kan veel positieve gevolgen hebben voor een land, ook voor Marokko. Toerisme zorgt voor meer werkgelegenheid in een land.
→ Noem nog twee positieve gevolgen die toerisme kan hebben voor een land.
- 2p 23 Toerisme kan ook negatieve gevolgen hebben voor een land, ook voor Marokko.
→ Noem twee negatieve gevolgen die toerisme kan hebben voor een land.

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

bron 21

De grondwaterspiegel

Sinds 1960 is de grondwaterspiegel ongeveer 75 centimeter gedaald. Vooral menselijke ingrepen in het landschap zijn daarvan de oorzaak.

- 2p 24 Lees bron 21.
→ Noem, naast het oppompen van water voor irrigatie, nog twee menselijke oorzaken waardoor de grondwaterspiegel is gedaald.

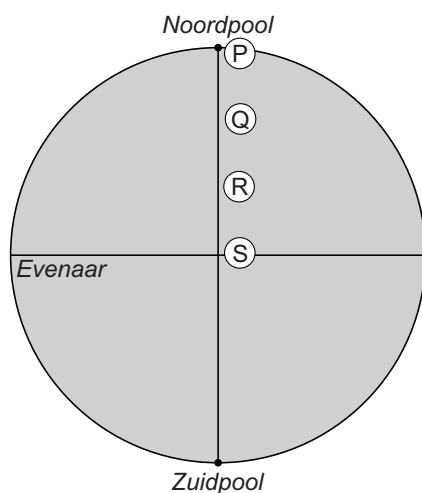
bron 22

Een zoutmeer

Er valt daar minder dan 250 millimeter neerslag per jaar. (Ter vergelijking: in Nederland valt ongeveer 775 millimeter neerslag per jaar.) Als het er regent, zijn het korte, hevige buien. Er valt dan zo veel water ineens dat de grond het niet keer kan opnemen. Het water stroomt langs de oppervlakte weg naar lageregelegen gebieden. Een deel ervan verdamppt onderweg. De rest mondt in een meer uit. Daar gaat de verdamping gewoon door, maar de opgeloste zouten verdampen niet, die blijven op de bodem van het meer achter. Zo ontstaat een zoutmeer.

bron 23

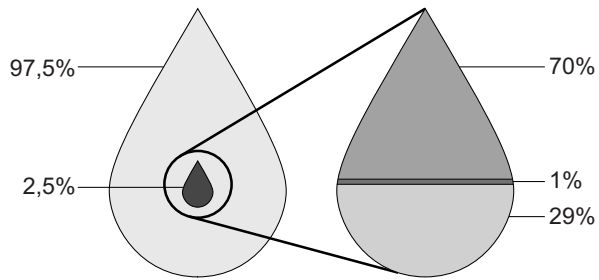
De aarde

- 1p 25 In bron 22 wordt beschreven hoe een zoutmeer ontstaat. Bij welke letter op de aardbol in bron 23 is de kans om een zoutmeer te vinden het grootst?
- A bij P
 - B bij Q
 - C bij R
 - D bij S

bron 24

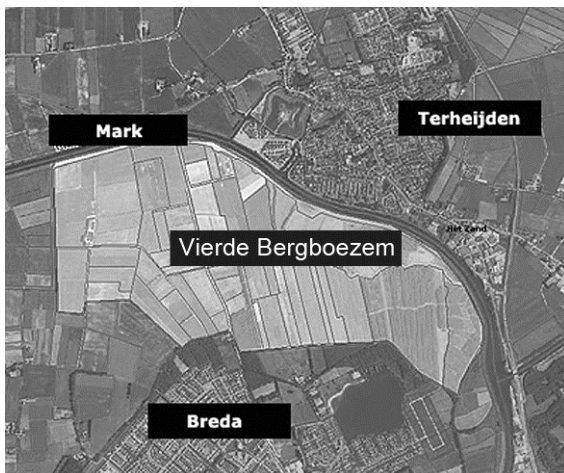
De verdeling van water op aarde

- 2p 26 In de verdeling van water op de aarde (bron 24) staan percentages.
→ Neem de percentages 97.5%, 2,5%, 70% en 29% uit bron 24 over op het antwoordblad en zet de juiste letter erachter.
Kies uit:
P ijs opgeslagen in sneeuw en gletsjers
Q grondwater en oppervlaktewater
R zout water
S zoet water

bron 25

Vierde Bergboezem

Een bergboezem is een graslandgebied, dat zo is ingericht dat het bij extreme neerslag onder water gezet kan worden.

- 1p 27 Bestudeer bron 25. Tussen Breda en Terheijden hebben de gemeente Breda en Staatsbosbeheer de Vierde Bergboezem aangewezen die bij extreem hoogwater van de rivier de Mark mag overstromen.
Hoe noemen we zo'n gebied?
A een infiltratiegebied
B een opvanggebied
C een overloopgebied
D een spaarbekken

bron 26

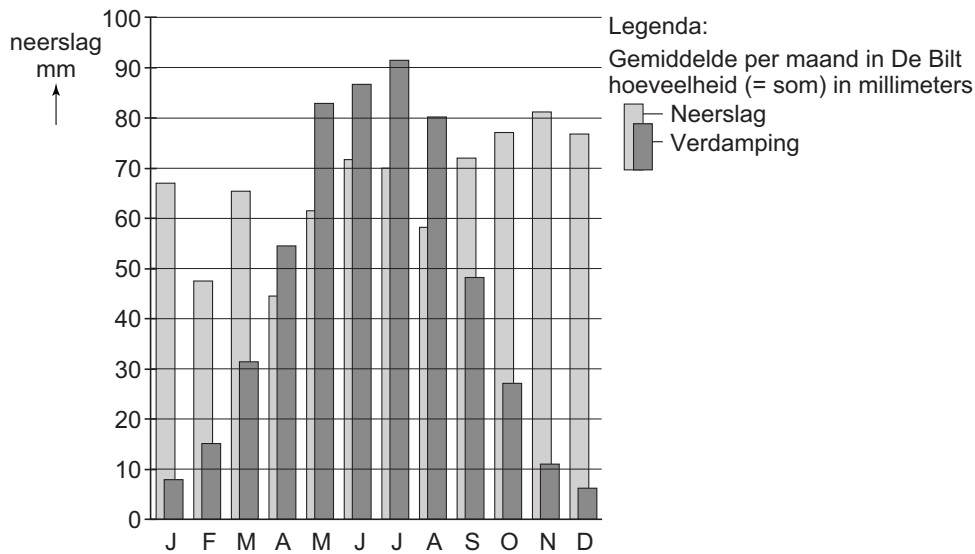
Taken van de Vierde Bergboezem tussen Breda en Terheijden

“De Vierde Bergboezem heeft als eerste taak om drie miljoen kubieke meter water tijdelijk te kunnen bergen”, verklaart Petra Souwerbren van Staatsbosbeheer. “Daarnaast vervult de Vierde Bergboezem nog andere functies.”

- 2p **28** Lees bron 26. Naast de taak waterberging vervult de Vierde Bergboezem nog andere functies.
→ Geef twee andere functies die een gebied als de Vierde Bergboezem heeft.
- 2p **29** Binnen de waterkringloop onderscheiden we onder andere de volgende processen: afvoer van oppervlaktewater, condensatie en verdamping. Door de opwarming van de aarde verandert de omvang van deze processen in de waterkringloop. Er worden drie uitspraken gedaan over veranderingen in deze processen door de opwarming van de aarde.
Uitspraak 1: Door de opwarming van de aarde neemt de verdamping toe.
Uitspraak 2: Door de opwarming van de aarde neemt de afvoer van oppervlaktewater af.
Uitspraak 3: Door de opwarming van de aarde nemen de verdamping, de condensatie en de afvoer van oppervlaktewater toe.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en geef bij elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

bron 27

Neerslag en verdamping in De Bilt

- 1p 30 In bron 27 zijn neerslag en verdamping weergegeven in De Bilt.
→ In welke vijf maanden is er sprake van een neerslagtekort?
- 2p 31 In het stroomgebied van de Rijn regent het regelmatig. Niet alle neerslag die in het stroomgebied van de Rijn valt, wordt via de rivier afgevoerd naar de zee.
→ Geef hiervoor twee oorzaken.

bron 28

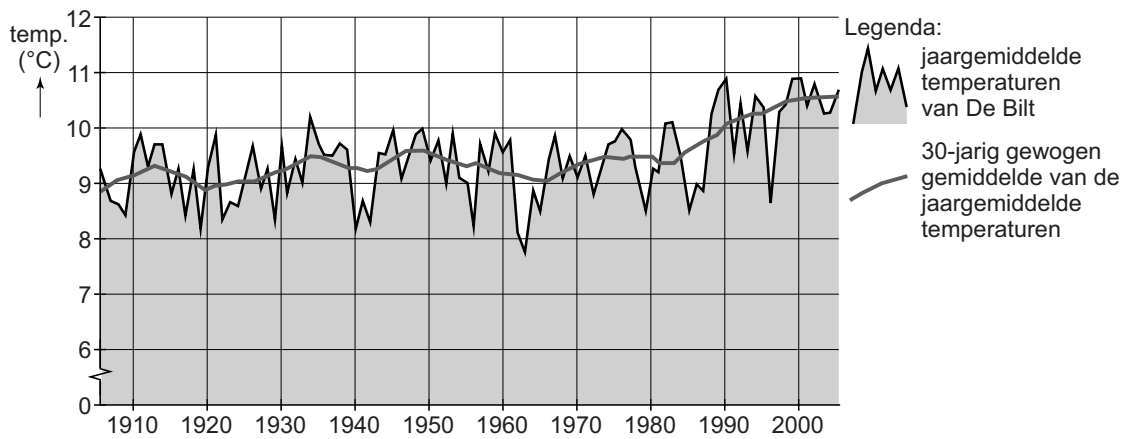
Wateroverlast na een regenbui

- 2p 32 In Nederland hebben we steeds vaker last van hevige regenbuien. Het gevolg hiervan is dat wegen en woningen onder water komen te staan.
→ Geef twee maatregelen die een gemeente kan nemen om wateroverlast te voorkomen.

bron 29

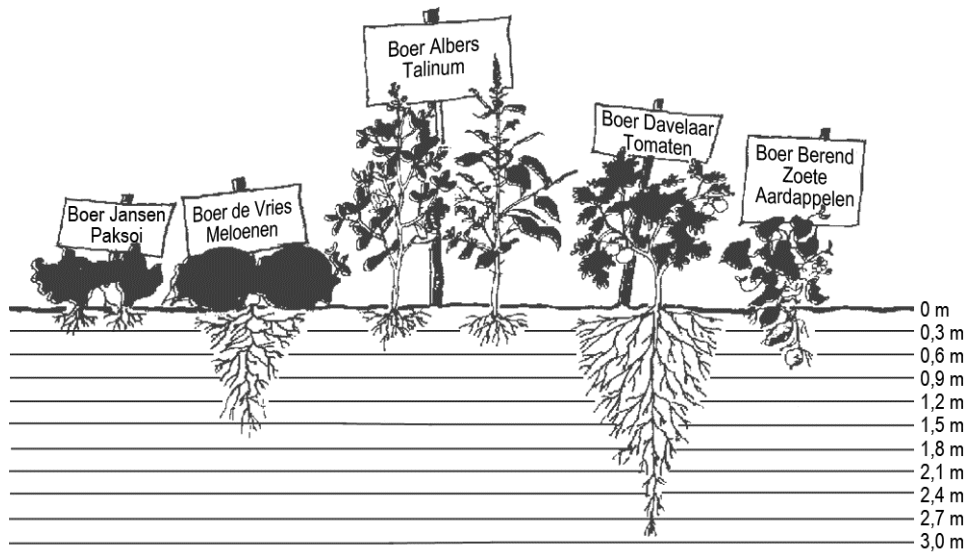
Gemiddelde temperatuur in Nederland

- 2p 33 Volgens bron 29 is in Nederland de gemiddelde temperatuur de afgelopen honderd jaar toegenomen.
- Geef eerst een oorzaak voor de stijging van de gemiddelde temperatuur in Nederland.
 - Geef daarna een gevolg van deze temperatuurstijging voor het neerslagpatroon in Nederland.

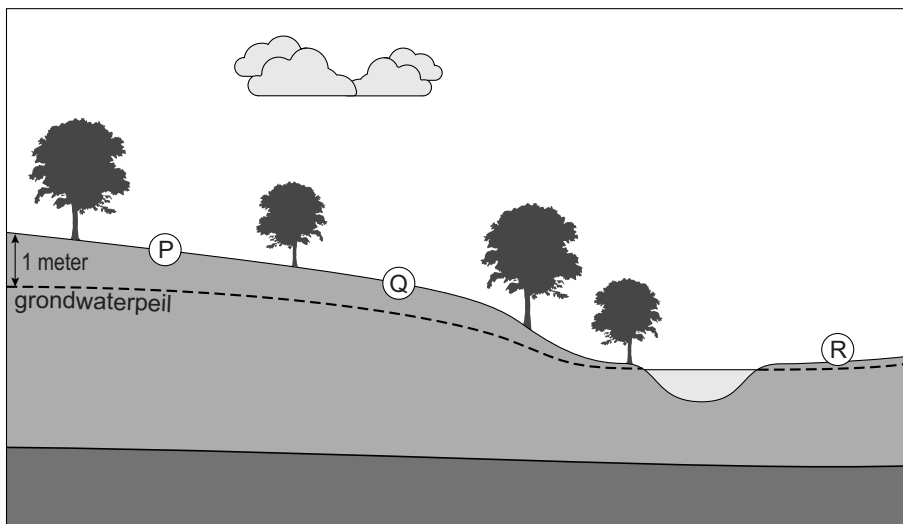
bron 30

Diverse wortelstelsels van landbouwgewassen

bron 31

Grondwaterstand in een gebied

2p 34 Bekijk bron 30 en bron 31. De vijf boeren uit bron 30 zijn op zoek naar een ideale plaats voor hun bedrijf. Daarbij zijn twee overwegingen van belang.

- 1 Het gewas moet bij het grondwater kunnen.
- 2 Het grondwaterpeil moet zo laag mogelijk zijn zodat het land goed bewerkt kan worden.

→ Neem de plaatsen P, Q en R uit bron 31 over op het antwoordblad en zet de achternamen erachter van de boer(en) uit bron 30, die op die plaats hun bedrijf willen hebben. Gebruik alle namen.

bron 32

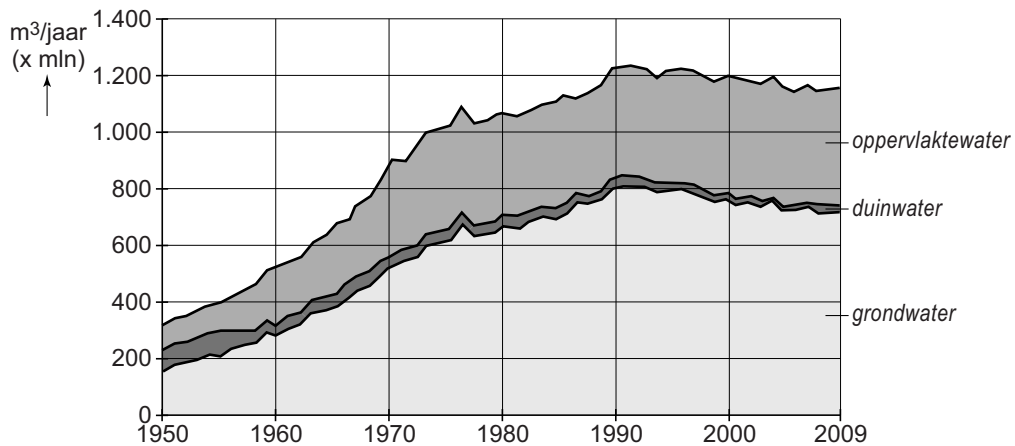
Een rivier in de Alpen

- 1p 35 Melissa en Frank hebben een gesprek over de foto in bron 32. Frank zegt: "Op deze foto zien we de bovenloop van een regenrivier." Melissa zegt: "Op deze foto zien we de bovenloop van een rivier. De toppen van het gebergte vormen de waterscheiding." Wat is juist?
- A Alleen de uitspraak van Frank is juist.
 - B Alleen de uitspraak van Melissa is juist.
 - C Beide uitspraken zijn juist.
 - D Beide uitspraken zijn onjuist.
- 1p 36 In Nederland wordt veel water door elektriciteitscentrales gebruikt. Hoe wordt dit water gebruikt?
- A als irrigatiewater
 - B als koelwater
 - C als productiewater
 - D als spoelwater

bron 33

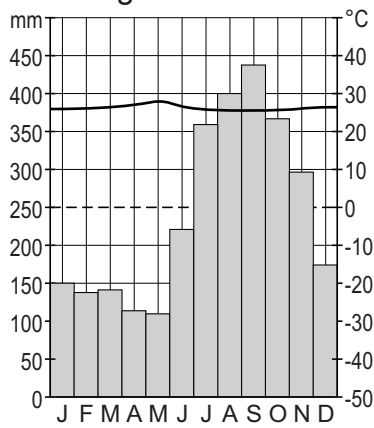
Drinkwaterproductie in Nederland in miljoenen kubieke meter (m³)

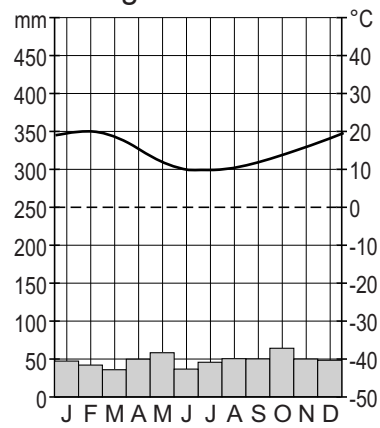
- 1p 37 Uit bron 33 blijkt duidelijk dat het grootste gedeelte van het geproduceerde drinkwater afkomstig is uit het grondwater. Wat is hiervoor de juiste verklaring?
- A Duinwater en oppervlaktewater zijn vaak zout water en daarom ongeschikt voor drinkwater; grondwater is nooit zout.
 - B Grondwater is meestal schoner dan oppervlaktewater het is dus goedkoper om te zuiveren tot drinkwater.
 - C Het gebruik van grondwater tast het landschap niet aan en het gebruik van duinwater of oppervlaktewater wel.
 - D Oppervlaktewater wordt gebruikt voor recreatie. Waterbedrijven mogen daarom dit water niet zomaar gebruiken als drinkwater.

bron 34
Drie klimaatgrafieken

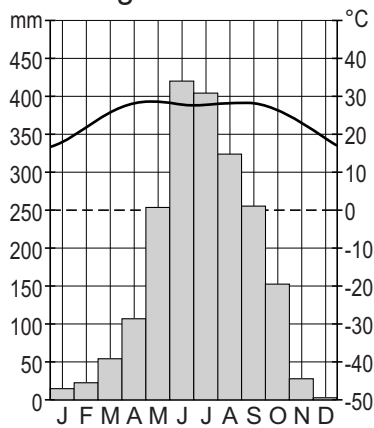
klimaatgrafiek 1

klimaatgrafiek 2

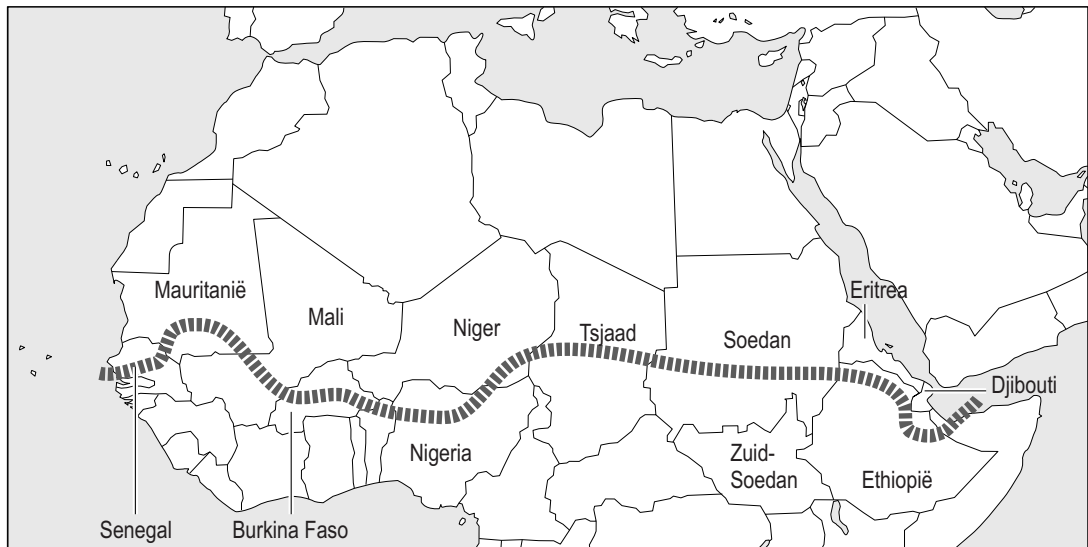
klimaatgrafiek 3

- 2p **38** In bron 34 zijn drie klimaatgrafieken weergegeven.
 → Welke klimaatgrafiek hoort bij Bangladesh?
 → Geef een argument voor je keuze.

bron 35

Grote Groene Afrikaanse Muur

Legenda:

■■■■■■ 'Great Green Wall' van bomen

Totale afstand: 7.775 km

Totale oppervlakte: 11.662.500 hectare

Belangrijke donoren en fondsen hebben financiële steun toegezegd aan de 'Great Green African Wall', ofwel de 'Grote Groene Afrikaanse Muur'.

In totaal is ongeveer 3 miljard Amerikaanse dollar toegezegd.

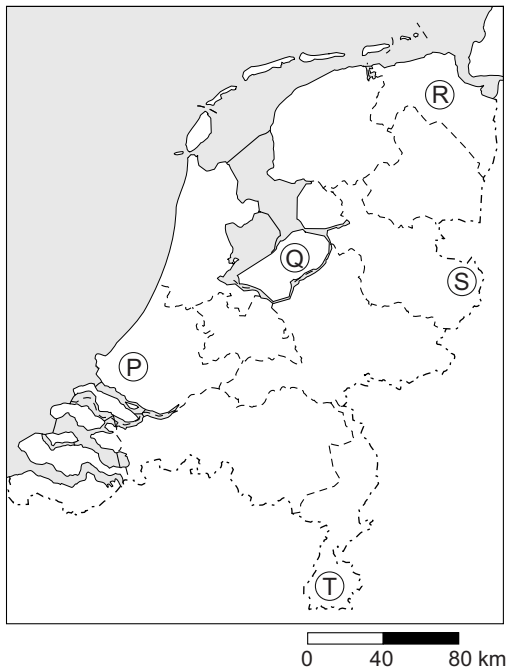
De Grote Groene Afrikaanse Muur van bomen zal ten minste 15 kilometer breed en 7.775 kilometer lang moeten worden en door elf landen ten zuiden van de Sahara lopen. Het wel of niet slagen van het project zal afhangen van de wijze waarop het wordt uitgevoerd.

1p 39 Bekijk bron 35.

In Noord-Afrika speelt een aantal grote problemen. Om één van deze problemen op te lossen, is het plan opgevat om een 15 kilometer brede en bijna 8000 kilometer lange groene muur van bomen aan te leggen.

→ Welk probleem probeert men hiermee te voorkomen?

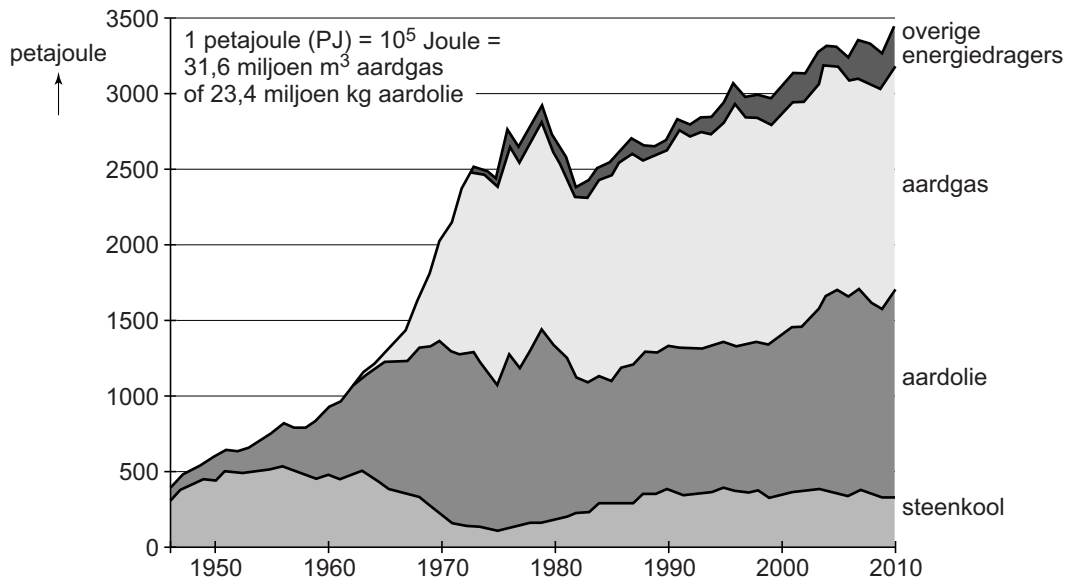
bron 36
Gaswinning Nederland

- 1p 40 In Nederland winnen we op grote schaal aardgas uit de bodem.
Bij welke letter in bron 36 zit in Nederland de grootste gasvoorraad?
- A bij letter P
 - B bij letter Q
 - C bij letter R
 - D bij letter S
 - E bij letter T

bron 37

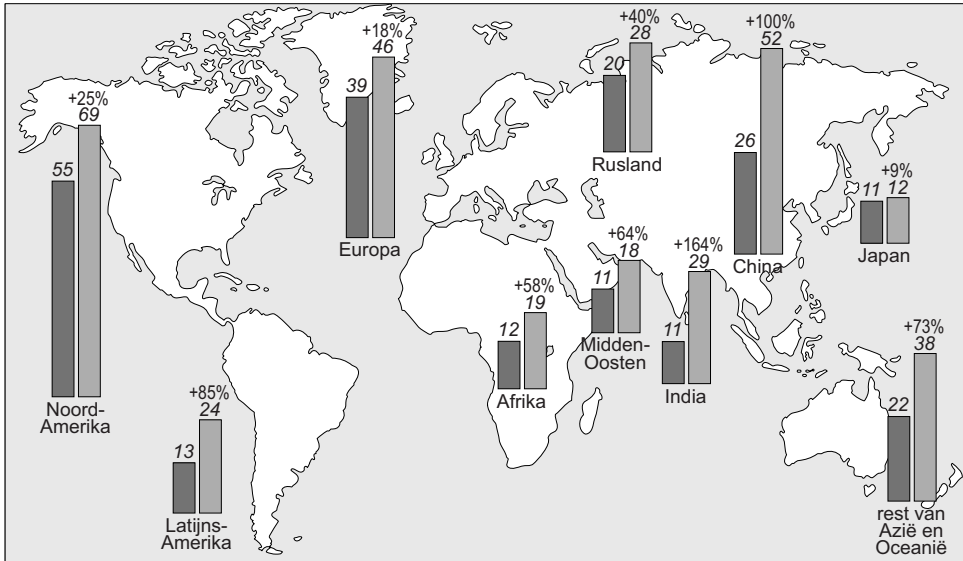
Energieverbruik naar soort brandstof in Nederland

- 1p 41 Uit de grafiek in bron 37 blijkt dat het belang van steenkool als energiebron nu minder groot is dan in de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw. Dat is gunstig, omdat het gebruik van steenkool milieunadelen heeft.
→ Noem een nadeel voor het milieu van het gebruik van steenkool als energiebron
- 2p 42 Een steeds groter aandeel van de energiebehoefte wordt ingevuld door de 'overige energiedragers' (zie bron 37).
→ Noem twee energiebronnen die in deze categorie passen.

bron 38

Groeiende vraag naar energie in de wereld

Legenda:

groeiende vraag naar energie wereldwijd
(in miljoenen vaten per dag)

■ 2004 ■ 2030 + % = verandering

- 2p 43 Tussen 2004 en 2030 vinden grote veranderingen plaats in de energiebehoefte van de wereld. Vooral ... X ... en ... Y ... krijgen te maken met een groei van 100% of meer van hun energiebehoefte. Het gebied met de hoogste vraag naar energie blijft echter ... Z
→ Neem de letters X, Y en Z over op het antwoordblad en vul de ontbrekende namen van landen of gebieden in met behulp van bron 38.
- 1p 44 In een groot aantal gebieden in de wereld stijgt de energiebehoefte tussen 2004 en 2030 met meer dan 50% (zie bron 38).
→ Geef een oorzaak van deze sterke stijging van de energiebehoefte in deze delen van de wereld.
- 1p 45 Er wordt meer overgegaan op duurzame energie. Windenergie is een voorbeeld van duurzame energie. Niet iedereen is altijd even enthousiast over de aanleg van een groot windmolenpark.
→ Geef twee bezwaren die omwonenden zullen hebben tegen de komst van een groot windmolenpark.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.